

POSTANOWIENIE

Dnia 31 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku T. F.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
z udziałem zainteresowanego P. s.r.o. w C.
o ustalenie ustawodawstwa właściwego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 31 października 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 10 sierpnia 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 sierpnia 2016 r., III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację wnioskodawcy T. F. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. z dnia 10 grudnia 2015 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O., przy udziale zainteresowanego P. s.r.o. w C., o ustalenie ustawodawstwa właściwego, którym oddalono odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego z dnia 117 stycznia 2014 r., wskazującej, że do wnioskodawcy od dnia 1 października 2012 r. do dnia 31 stycznia 2013 r. ma zastosowanie w zakresie ubezpieczeń społecznych ustawodawstwo polskie. Wnioskodawca prowadzi w Polsce działalność gospodarczą. W dniu 1 października 2012 r. pomiędzy spółką P. s.r.o. z siedzibą na Słowacji a wnioskodawcą została zawarta umowa o pracę (stanowisko – promotor

usług i produktów), zgodnie z którą miejscem wykonywania pracy miała być Republika Słowacka. W oparciu o informację o podjęciu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w Słowacji organ rentowy wezwał wnioskodawcę o przedłożenie dokumentów potwierdzających faktyczne podjęcie i wykonywanie pracy na terenie Słowacji, wskazanie miejsca wykonywania pracy, jej charakteru, częstotliwości oraz oświadczenie o miejscu zamieszkania. W odpowiedzi wnioskodawca nie przedłożył żadnych dowodów potwierdzających faktyczne wykonywanie pracy na terytorium Słowacji poza dokumentem o zgłoszeniu go do ubezpieczenia na terenie Słowacji przez zainteresowaną Spółkę. W dniu 29 października 2013 r. organ rentowy wydał decyzję tymczasową, w której poinformował wnioskodawcę, że ustalił dla niego tymczasowo od 1 października 2012 r. do dnia 31 stycznia 2013 r. jako właściwe ustawodawstwo polskie, wskazując, że może ono zostać unieważnione, jeżeli instytucja właściwa w Słowacji będzie miała istotne zastrzeżenia co do tak określonego ustawodawstwa właściwego. Poinformował nadto wnioskodawcę, że ustalenie wobec niego polskiego ustawodawstwa stanie się ostateczne w ciągu dwóch miesięcy od poinformowania o tym fakcie przez organ rentowy słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, jeżeli nie zgłosi ona zastrzeżeń do tak ustalonego ustawodawstwa. Powyższe pismo przesłane zostało do wiadomości słowackiej instytucji ubezpieczeniowej w dniu 18 listopada 2013 r. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa nie złożyła zastrzeżeń do ustalonego dla wnioskodawcy tymczasowo jako właściwego ustawodawstwa polskiego.

Wnioskodawca złożył wniosek o wydanie decyzji administracyjnej określającej ustawodawstwo właściwe w zakresie ubezpieczeń społecznych zgodnie z rozporządzeniami wspólnotowymi dotyczącymi koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego z uwagi na podjęcie zatrudnienia w innym państwie członkowskim na podstawie umowy o pracę. Organ rentowy w dniu 17 stycznia 2014 r. wydał skarżoną decyzję. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa - Socialna Poistovna - wydała decyzję orzekającą, że wnioskodawca jako pracownik firmy P. s.r.o., nie został objęty obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym, emerytalnym i ubezpieczeniem na wypadek bezrobocia od dnia 1 października 2012 r. do dnia 31 stycznia 2013 r. wg słowackiego ustawodawstwa. Ponadto wskazano, że dla

wnioskodawcy w/w instytucja nie wystawiła za okres, o jakim mowa wyżej formularza E 101SK/PDA1.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości skargą kasacyjną pełnomocnik wnioskodawcy, zarzucając naruszenie prawa materialnego - art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE.L. 166 z 30.04.2004 r., s. 1; dalej „rozporządzenie 883/2004”), w związku z art. 14 ust. 5b rozporządzenia nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE.L. 284 z 30.10.2009 r., s. 1; dalej „rozporządzenie 987/2009”), poprzez niezastosowanie, co skutkowało „uznaniem przez Sąd drugiej instancji, że wnioskodawca w okresie od 1 października 2012r. do 31 stycznia 2013r. podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych, mimo wykonywania pracy najemnej na terenie Słowacji oraz prowadzenia działalności na własny rachunek na terenie Polski i obowiązywania w tym zakresie normy kolizyjnej dającej pierwszeństwo ustawodawstwu państwa miejsca wykonywania pracy najemnej”, art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 w związku z art. 6 k.c. przez „postawienie przed wnioskodawcą obowiązku przedstawienia wszystkich dokumentów i dowodów potwierdzających faktyczne wykonywanie pracy na terenie Słowacji na rzecz P. s.ro., uznając, iż wnioskodawca tej okoliczności nie udowodnił, mimo przedłożenia w poczet materiałów dowodowych umowy o pracę, potwierdzeń przelewów otrzymywania wynagrodzenia za pracę oraz zgłoszenia do ubezpieczenia”, art. 16 rozporządzenia 987/2009 w związku z art. 11 ust. 3 rozporządzenia 883/2004, poprzez niezastosowanie, co skutkowało „uznaniem przez Sąd drugiej instancji, iż pismo Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 października 2013 r. stanowiło decyzję tymczasową w zakresie ustalenia podleganiu ustawodawstwu polskiemu przez ubezpieczonego co spowodowało błędne uznanie, iż organ rentowy prawidłowo zastosował przepisy wspólnotowe w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego”.

Pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu wraz z

rozstrzygnięciem o kosztach postępowania za wszystkie instancje, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez orzeczenie, że od dnia 1 października 2012 r. do dnia 31 stycznia 2013 r. wnioskodawca podlega w zakresie ubezpieczenia społecznego ustawodawstwu słowackiemu, wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania za wszystkie instancje.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pełnomocnik wskazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W ocenie pełnomocnika skarżącego został naruszony przede wszystkim art. 16 rozporządzenia 987/2009, „bowiem wszczęte zostało postępowanie wyjaśniające, w zastępstwie wydania decyzji tymczasowej. Na podstawie rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 i nr 987/2009 decyzja tymczasowa ustalająca właściwe, w niniejszej sprawie słowackie ustawodawstwo winna zostać wydana na podstawie wyłącznie przedstawionych przez skarżącego dowodów i doręczona właściwej słowackiej instytucji w celu jej ewentualnej weryfikacji”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje na oczywistą zasadność skargi (tak jak w ocenianej sprawie), to w jego uzasadnieniu powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Tymczasem pełnomocnik wnioskodawcy, wskazując na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, w istocie wskazuje na odmienną ocenę ustaleń faktycznych sprawy, w której miały zastosowanie przepisy wspólnotowej koordynacji. Z powołaniem się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12 (OSNP 2014 nr 3, poz. 47), trzeba przypomnieć, że zgodnie z art. 1 pkt a rozporządzenia nr 883/2004, do celów stosowania rozporządzenia określenie „praca najemna” oznacza wszelką pracę lub sytuację równoważną, traktowaną jako taką do celów stosowania ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego państwa członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce. Istotne jest zatem, że wnioskodawca wszedł w stosunki ubezpieczenia społecznego o charakterze transgranicznym przez jednoczesne wykonywanie działalności w różnych państwach i konieczne było zbadanie, czy spełnia warunki ubezpieczenia ustanowione przez system zabezpieczenia społecznego w prawie krajowym wskazanym przez normy kolizyjne jako właściwe (por. wyrok ETS z dnia 15 grudnia 1976 r., C-39/76, L.J. Mouthaan, OCR 1976 s. 1901, wyrok TSUE z dnia 10 marca 2011 r., C-516/09, T. Borger, C 139/8 Dz.Urz. UE 2011/C 139, poz. 11). W tym wypadku organ ubezpieczeń

społecznych miejsca zamieszkania wnioskodawcy był uprawniony do wskazania ustawodawstwa właściwego stosownie do art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2007 r., I UK 68/07, OSNP 2008 nr 19-20, poz. 300). Nie miał natomiast kompetencji do oceny istnienia stosunku ubezpieczenia w sensie prawnym. Ocena ta mogła nastąpić wyłącznie na podstawie wskazanych przez normę kolizyjną przepisów miejsca świadczenia pracy i być dokonana tylko przez organ władny te przepisy stosować. Ze względu na różnice między ustawodawstwami krajowymi co do określenia przedmiotu ubezpieczenia społecznego wprowadzono zasadę, że uwzględnianie okoliczności lub wydarzeń mających miejsce w jednym państwie członkowskim nie może w żaden sposób sprawiać, iż właściwym dla nich stanie się inne państwo ani że będzie się do nich stosować jego ustawodawstwo (pkt 11 preambuły rozporządzenia nr 883/2004). Określenie ustawodawstwa właściwego wskazującego na instytucję miejsca świadczenia pracy najemnej wyłącza ocenę przez instytucję miejsca zamieszkania, czy stosunek prawny będący podstawą objęcia ubezpieczeniem społecznym w kraju świadczenia pracy jest ważny według prawa miejsca zamieszkania ubezpieczonego. W powołanym wyżej wyroku, Sąd Najwyższy uznał, że nie jest dopuszczalna ocena stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim przez instytucję miejsca zamieszkania osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa. Stwierdzenia spełnienia warunków ubezpieczenia społecznego w systemie prawnym państwa wykonywania pracy podlegającym koordynacji na podstawie rozporządzenia nr 883/04 dokonują organy właściwe do stosowania tego prawa. Nie może budzić wątpliwości, że instytucja miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o ustalenie ubezpieczenia społecznego w innym państwie może powziąć wątpliwości co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, lecz trzeba podkreślić, iż może chodzić jedynie o wątpliwości co do określenia ustawodawstwa mającego zastosowanie do zainteresowanego, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia nr 883/04 i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia nr 987/2009, czyli niepewności co do tego, czy osoba wnosząca o ustalenie prawa właściwego jest objęta systemem zabezpieczenia społecznego w więcej niż jednym państwie członkowskim. Wątpliwości tych instytucja miejsca zamieszkania

wnioskodawcy nie może sama rozstrzygać, lecz musi dostosować się do trybu rozwiązywania sporów co do ustalenia ustawodawstwa właściwego wskazanego w szczególności w art. 6, 15 oraz 16 rozporządzenia nr 987/2009, które nakazują zwrócenie się - w przypadku istnienia wątpliwości bądź rozbieżności - do instytucji innego państwa członkowskiego. Instytucje niezwłocznie dostarczają lub wymieniają między sobą wszystkie dane niezbędne dla ustanowienia i określenia praw i obowiązków osób, do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe.

Jedynie marginalnie trzeba zauważyć, że w orzecznictwie jednolicie przyjęto – por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2016 r., II UK 297/15, że pracodawca zatrudniający ubezpieczonego za granicą nie jest zainteresowanym w sprawie z odwołania ubezpieczonego przeciwko organowi rentowemu o wydanie zaświadczenia o podleganiu ubezpieczeniom społecznym (art. 477¹¹ § 2 k.p.c.).

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.